

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

De SS. Crispo Et Caio Corinthi. Sylloge.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

A Ethelburga, alias Edelburga et Tate dicta, regina Northumbriæ, ac post regis Edwini, mariti illius, eadem velata vidua in monasterio Lyming in Cantia, in Opere nostro inter Prætermisos memorata jam fuit ad dies 7 et 8 Septembris, atque hinc ad 4 Octobris remissa, ut, si de cultu ipsius constitisset, daretur hodie cum Edwino conjugæ suo. Vide ergo mox dicta hic in Edwino, dicendaque ad

xii Octobris. Theodoræ martyris, quæ ab Hunnis pro Christo trucidata sit, memoriam cum apposito Sanctæ titulo in Gynæceo reposuit Arturus, in Annotatis laudans Meyerum in Annalibus Flandriæ, et Malbrancum tom. I de Morinis, lib. II, cap. 27 et 50, sub annum Christi 451, qui, uti et Arturus ex Meyero, ut inquit, de ea hæc recitant: Stephanus comes, vir ingenio excellenti, in Sanctologio suo, Flandebertum a barbaris cum Theodora uxore mactatum, relatumque memorat in Superos; quæ res eo videtur probabilior, quod sacra Ambianorum ecclesia divi cujusdam Flandeberti celebrare dicitur memoriam; famaque tradit, olim inferiores partes sub ditione fuisse Ambianorum. Hæc illi; at ego volvi et revolvi Kalendaria tribus editionibus Breviariorum ecclesiæ Ambianensis, annorum scilicet 1550, 1554, atque alterius capite et calce mutili, nec ullam Flandeberti ejusque conjugis Theodoræ mentionem reperi. Par est silentium in Breviariis Morinorum, quibus Flandebertum a Francis præfectum fuisse, quidam volunt. Apud Antonium Sanderum in Hagiologio Flandriæ, non ad hunc diem, sed ad 22 hujus mensis Octobris de eadem sic legitur: Theodora martyr. In Indice Sanctorum Flandriæ Ms. Dionysii Harduini conjux di-

citur Flandberti, Flandrorum reguli, et in societate undecim millium Ursulana cæsa. Incerta igitur de Theodora hæc sunt omnia: si quis tamen ejusdem cultum legitimum nos edocere voluerit, de illa agi poterit ad

xxii Octobris. Helena virgo Ordinis S. Dominici apud monasterium S. Catharinæ de Vesprino in Hungaria annuntiat hodie ab Arturo in Gynæceo, velut Beata et dono orationis, prophetiæ et miraculorum insignis. De eadem etiam agit Seraphinus Razzius in Vitis Sanctorum et Beatorum ejusdem Ordinis; verum de cultu illius non constat nobis, quem si edocti fuerimus, locus ei erit in Opere nostro ad diem, quo eandem memorant Dominicus de Heere in Anno sancto Dominicano Flandrice edito, et Fridericus Steil in Spirituali Horto ejusdem Ordinis, Germanice excuso 1x Novembris. Acepsumæ, Leonis et Isidori, tamquam martyrum, absque loco tamen, tempore et genere martyrii, hodie fit mentio in Synaxario Græco Ms. incerti auctoris, in Menæis Mss. Mediolanensibus bibliothecæ Ambrosianæ et Florentinis bibliothecæ PP. Dominicanorum conventus S. Marci. Menæa Græcorum excusa ad 7 Decembris memorant Isidorum et Acepsumam, tamquam martyres igne pro Christi confessione combustos, quibus in hoc certamine adjunctum fuisse tertium, cuius nomen non exprimitur, liquet ex adjectis ibidem de more versiculis. Hinc verisimile apparet tres hos martyres diversos non esse ab Acepsumâ, Leone et Isidoro, quos hodie incerti auctoris Synaxarium et Menæa supra laudata annuntiant. Quapropter ut hi proprio suo loco, si Sanctis forte accensendi sint, in Opere nostro consignentur, dari poterunt ad dictum diem

vii Decembris.

DE SS. CRISPO ET CAIO

CORINTHI.

SYLLOGE.

C. B.

Sanctorum memoria in Martyrologiis classicis; unde hæc hausta sit, et an Caius noster a Caio Macedone, de quo in Apostolorum Actis capite decimo nono, et Caio, ad quem Joannes Apostolus tertiam suam scripsit epistolam, sit diversus.

SÆCULO I
MEDIA SUI
PARTE
ELAPSO.
Sancti, quorum memoria, Martyrologiis Classicis hodie inscripta,

Romani parvi auctor Crispum et Caium hodie ita memorat: Apud Corinthum Crispi et Caii. Prima hæc est omnium antiquior Sanctorum nostrorum in Martyrologiis memoria. Hanc deinde nonnulli immutatam alii nonnulli, qui serius floruerunt, martyrologi Classicis in Fastos sacros a se concinnatos transtulere. Omnium antiquior est Ado. Hic in suo quidem, quem Martyrologio a se concinnato præfixit, de SS. Apostolorum et reliquorum, qui discipuli aut vicini successoresque ipsorum Apostolorum fuerunt, festivitatibus libello Sanctos hodie his verbis annuntiat: Natalis SS. Crispi et Caii, quos apud Corinthios beatus Apostolus se dicit baptizasse. Cujus Caii meminit idem Apostolus ad Romanos, « Salutat vos Caius hospes meus, » et universæ ecclesiæ. Cujus et beatus Joannes, scribens ei epistolam, meminit, « Senior Caio » charissimo, quem ego diligo in veritate: » in ipso vero, quod contexit, Martyrologio istis: Apud Corinthum natalis sanctorum Crispi et Caii, quorum meminit B. Apostolus Paulus Corinthiis scribens. Hanc posteriorem Adonis annuntiationem Usuardus plene et ad verbum, Nolkerus fere descripsit. Nec tantum jam memorati martyrologi classicis, verum etiam plures recentiores SS. Crispi et Caii hodie meminere. Singulorum verba, quod nihil, non aliunde notum, doceant, huc transcribenda non sunt; Romani tamen hodierni annuntiationem, quæ cum Adoniana ultimo huc jam transcripta annuntiatione ad verbum fere consonat, nolim omittere.

2 Sic habet: Corinthi natalis sanctorum Crispi et Caii, quorum meminit sanctus Paulus Apostolus ad Corinthios scribens. Porro hæc Sanctorum, quantum in antiquioribus, tum in recentioribus martyrologorum Fastis sacris hodie celebratur, memoria e purissimo ipsiusmet sacre Scripturæ fonte primitus est hæc hausta. Ita Ado, alique hunc secuti hagiologi unanimi consensu omnes censuere. Fas est hæc colligere ex additamento, quod omnes et singuli de facta a Paulo Apostolo, ad Corinthios scribente, Sanctorum mentione Romani parvi annuntiationi supra huc transcriptæ adjecerunt. Et vero S. Paulus Apostolus, quemadmodum ipsemet in prima sua ad Corinthios epistola, cap. I docet, Crispum et Caium, et quidem suis manibus, quod Apostolus, utpote baptizandi onus, quo Evangelii annuntiationi unice vacaret, aliis relinquens, rarius faciebat, Corinthi baptizavit. Quapropter, cum hodie Sancti nostri apud Corinthum seu Corinthi una annuntientur, a Crispo et Caio, quorum Paulus in prima sua ad Corinthios epistola meminit, indubie diversi non sunt, ac proinde eorum, quam Fasti sacri jam laudati hodie celebrant, memoria e Scriptura sacra primitus est hausta. Nec hoc tantum circa Sanctorum in Martyrologiis memoriam seu annuntiationem existimo, verum etiam hæc illos idcirco conjungi, seu unum eundemque hodiernum diem natali suo in Ecclesia habere consecratum, quod præfata prima ad Corinthios epistola ambo ab Apostolo Corinthi baptizati dicantur. Ea sedet sententia, quod alia, quæ sit sat probabilis, conjunctionis ratio non occurrat. Neque enim mihi verosimile apparet, unum eundemque hodiernum

e Scriptura sacra primitus est hausta.

F

A diernum diem Sanctorum memoriae in Martyrologiis idcirco assignari solemnem, quod ambo hodie felici suo e vivis excessu caelo primum nati fuerint.

non ante an-
num Aera
Christiana
30 excessere
e vivis.

5 Nec est, cur id mirum cupiam appareat, Sancti enim saepe etiam aliis diebus, quam quibus vita functi sunt, Fastis sacris reperiuntur inscripti, estque praeter veterum nomenclatorum scriptorumque hac de re silentio plane innotentum, quo die ambo Sancti nostri e vivis excesserint. Porro ob quam causam dies, ob eandem etiam annus, quo Sancti obierint, in obscuro est, nec quidquam sat solidi occurrit, ut illum utcumque definiam. Attamen saeculum primum media sui parte elapsam supra in margine idcirco adscripsi, quod saltem Sanctos citius non obisse, certum sit atque indubitatum, uti nunc breviter ostendo. Paulus Apostolus, prout inter plerosque eruditos convenit, anno aerae Christianae quinquagesimo secundo ad finem jam inclinante Evangelii praedicandi ergo Corinthum primo advenit, ibique, ut Lucas Actorum 18, § xi testatur, sesquianno est moratus. Quapropter, cum intra illud octodecim mensium spatium, uti ex Epistola ad Corinthios cap. 1 liquet, lustralibus Baptismi undis Crispum et Caium tinxerit, consequens est, ut hi ante primum aerae Christianae saeculum media sui parte praeterlapsam vitam hanc mortalem cum immortalis non commutarint.

Quid de Crispo
commemora-
tum invenia-
tur praeterea.

B 4 Porro cum ex dictis Crispus et Caius intra sesquiannum, quo Paulus Corinthi, postquam eo primum sub anni 32 finem advenisset, commoratus est, baptisate initiati fuerint, dubium non est, quin hoc vel ipso anno 32 vel altero e binis sequentibus evenerit. Atque ita, quae tam de Crispo quam de Caio generaliter commemoranda reperi, in medium jam adduxi. Ad ea, quae tum ad unum, tum ad alterum Sanctum nominatim pertinent, nunc progredior. Crispus noster, seu is, qui Epistola prima ad Corinthios, cap. 1 a Paulo Apostolo baptizatus fuisse declaratur, ex unanimi eruditorum, quod sciam, omnium opinione distinctus non est a Crispo archisynagogo, cujus in Actis Apostolorum cap. 18, quo de rebus a Paulo Corinthi gestis praecipue tractatur, honorifica habetur mentio his verbis: Crispus autem archisynagogus credidit Domino cum omni domo sua, et multi Corinthiorum audientes credebant, et baptizabantur. Porro Crispus aliquis, qui Aeginensis in mari Aegeo et sinu Saronico insulae creatus fuerit ab Apostolis episcopus, Constitutionum Apostolicarum lib. vii, cap. 46 memoratur, putantque nonnulli, Crispum illum a nostro non esse diversum. Atque id quidem vero apparet non absimile; attamen cum certum non sit, episcopi nomen Crispo nostro non adscripsi: quod facturus etiam non fuisset, utut Crispus noster fuisse Aeginensis episcopus, in praefatis Constitutionibus discrete assereretur. Quamvis enim haec summa polleant antiquitatis praerogativa, ab Apostolis tamen, uti nonnullis olim fuit creditum, Clementi I, summo Pontifici, dictatae non fuerit, navoque non uno, quo earum non parum infirmatur fides, reperiuntur infectae, ut adeo, etiamsi Aeginensem Crispi episcopatum expresse traderent, hunc tamen propterea certum haud facerent.

Caius verosimillime cum
Caio, Pauli
hospite,

C 5 Ceterum alia non sunt, quae de Crispo memoriae prodant antiquitas. Quod jam ad Caium pertinet, hic a Caio, cujus Apostolus Paulus in sua ad Romanos Epistola, cap. 16, § 25 meminit his verbis, Salutem vos Caius hospes meus et universa ecclesia, verosimillime diversus non est. Etenim Caius noster, utut forte alibi quam Corinthi natus, domo saltem seu habitatione exstitit Corinthius. Intelligitur id ex hisce, quae Epistola prima ad Corinthios, cap. 1, § 14 de Crispo et Caio habentur, verbis: Gratias ago Deo, quod neminem vestrum baptizavi, nisi Crispum et Caium. Jam vero Pauli ad Romanos Epistola, uti ex infra dicendis fas erit colligere, diu post baptismum, Caio a Paulo collatum, fuit conscripta, ac proin, cum Apostolus tunc, cum dictam ad Romanos Epistolam scriberet, ex unanimi omnium consensu Corinthi existerit, a Caio, quem in

illa hospitem suum nominat, seu apud quem tunc Corinthi hospitatus est, Caius noster verosimillime non fuerit diversus. Adhaec eruditissimi saeculi hujus et praeteriti, qui rem illam tractarunt, unanimi consensu omnes Caium nostrum seu eum, quem ex dictis una cum Crispo Apostolus Corinthi baptizavit, cum Caio Pauli hospite faciunt eundem. Quapropter, cum argumentum veritatis sit aliquid omnibus videri, verosimillimum sane est, Caium nostrum a Caio, qui Apostolum Corinthi hospitio excepit, non esse distinctum.

actore
C. B.

6 Quod cum ita sit, quaecumque de Caio, Pauli hospite, litteris consignata inveniuntur, Caio nostro verosimillime competunt, ac proin, quae ex his notatu digna visa sunt, huc lubet transcribere. S. Chrysostomus Homilia in Epistolam ad Romanos trigesima secunda in hunc supra huc jam transcriptum Pauli textum, Salutem vos Caius, hospes meus etc., de Caio Pauli hospite, atque adeo verosimillime de Caio nostro ita scribit: Viden, quantum illi coronam nexuit, tantam hospitalitatem testificans, et universam ecclesiam in ejus domo congregans? Hospitem enim hic vocat eum, qui hospites excipit. Cum autem audis, illum Pauli hospitem fuisse, non illum hospitalitatis tantum causa lauda, sed etiam vitae probitatis. Non enim apud illum diversus esset, nisi ille virtute sua dignus fuisset. Qui enim multa Christi praecipua etiam transcendere curabat, non hanc praetergressus esset legem, qua jubebatur hospites explorari*, et apud dignos diversari. Ita Caium Pauli hospitem, atque adeo ex dictis verosimillime Caium nostrum laudat Chrysostomus, innuens scilicet, illum non tantum liberalitate, verum etiam charitate, ceterarumque virtutum studio fuisse eximium; adhuc domum suam Apostolo, ut in ea ad sacras Synaxes Christianos Corinthi degentes congregaret, in usum praebuisse. Porro Ambrosius, Syrus et Graeca, modica facta in Pauli textu proxime huc transcripto mutatione, legunt: Salutem vos Caius hospes meus et universae ecclesiae. Hinc Beda, qui lectionem huius similem habuit praeculis, tertiam explanans Joannis Apostoli Epistolam, de Caio, Pauli hospite, quem ex dicendis cum Caio nostro eundem facit, hisce verbis, quae cum nonnullis aliis infra iterum huc transcribenda erunt, ita memorat: Quia enim hospes, et qui suscipit et suscipitur, appellari consuevit, erat hospes universae Ecclesiae, quia omnes, qui ad se veniebant, et praedicatores videlicet et auditores verbi, benigne suscipiebat.

qui a Chryso-
stomo hic lau-
datur,

E
* explorare

7 Origenes in tertium decimum Epistolae ad Romanos caput fere praevocavit Bedae. Ibidem enim hisce Pauli verbis, Salutem vos Caius hospes meus et universae Ecclesiae, mox subdit: Hic est Caius, de quo alibi (Paulus Apostolus 1 ad Corinth. 1) dicit: « Gratias ago Deo meo, quia neminem vestrum » baptizavi, nisi Crispum et Caium. » Videtur ergo indicare de eo, (Caio scilicet, quem Paulus baptizavit) quod vir fuerit hospitalis, qui non solum Paulum ac singulos quosque diversantes Corinthi hospitio reciperet, sed Ecclesiae universae in domo sua conventiculum ipse praebuerit. Haec Origenes, mox etiam de Caio nostro, seu de Caio per Paulum baptizato, quem cum Caio Pauli hospite (considera verba ejus huc jam transcripta) apertissime eundem facit, haec addens: Fertur sane traditione majorum, quod hic Caius episcopus fuerit Thessalonicensis ecclesiae. Viguit ergo Origenis aetate traditio, qua Caius baptizatus ab Apostolo, seu hujus hospes, fuisse ferebatur Thessalonicensis episcopus. Origenes tertio aerae Christianae saeculo floruit, nec serius quam anno, uti inter eruditos nunc satis convenit, 255 excessit e vivis. Jam vero, si Caius reipsa unquam fuit Thessalonicensis episcopus, ad dignitatem illam ante saeculum primum media sui parte jam praeterlapsam, utpote ex dictis anno 32 aut altero e binis seqq. primum baptizatus, certissime promotus non fuit, ac proin traditio, qua Caius fuisse Thessalonicensis episcopus, Origenis aetate ferebatur, circa rem, vix sesquiseculo transactam, versabatur. Unde sane

quique verosimillime fuit
Thessaloni-
censis episco-
pus,
F

AUCTORE
C. B.

sane Thessalonicensis Caii episcopatus mihi verosimillimus eadit; certus tamen idcirco non apparet, quod traditio, memorata ab Origene, ut rei sat vicina, popularis dumtaxat fuerit; hæc autem a vero saepe deprehendatur devia. Atque hinc est, cur etiam Caio episcopi titulum non adscripserim.

unus idemque
est: contra
autem a Caio
Macedone,

8 Porro cum, ut jam dixi, Origenes verbis num. præcedenti huc transcriptis Caium nostrum cum Caio Pauli hospite faciat eundem, Origenique Beda, uti ex verbis ejus num. xi huc transcribendis facile colliges, hac in re etiam consentiat, confirmatur hinc quoque nostra opinio, qua Caium nostrum a Caio, Pauli hospite, statuimus non esse diversum. Itaque non tantum ex jam supra dictis, verum etiam partim hinc est sane, uti jam ante asserui, admodum verosimile, Caium nostrum a Caio Pauli hospite non esse distinctum. Verum an Caius noster a Caio Macedone, qui cum Paulo Ephesum profectus est, ibique cum Aristarcho, ut Actorum cap. 19 narratur, in seditione, a Demetrio argentario seu aurifabro contra Apostolum anno circiter, ut communiter statuitur, 37 mola, periclitatus est, distingui quoque non debet? Tillemontius tom. I Monumentorum, Annotatione in Paulum vigesima nona nullam esse distinctionis rationem affirmat. Bailletus, alique nonnulli Caium nostrum cum Caio, qui Ephesi periclitatus est, indubitanter faciunt eundem, ideoque Caium nostrum, qui ex dictis domo certe erat Corinthius, Corintho cum Paulo, relictis, quibus ibidem vacabat, negotiis, in Asiam anno 34 discessisse, asseverant. Verum Caius noster Paulum Apostolum, cum hic anno 34 Corintho in Asiam discessit, verosimillime secutus non est. Rem sic probo: Paulus circa annum 37, uti fert communis eruditorum opinio, primam suam scripsit ad Corinthios Epistolam; ad Romanos autem, priusquam hanc ad Corinthios dedisset, ex ipsiusmet Tillemontii aliorumque eruditorum omnium consensu non scripsit. Fuerit adeo Pauli ad Romanos Epistola vel anno 38, ut vult Tillemontius, vel certe non ante annum 37, conscripta.

uti hic probatur,

9 Porro in hac Apostolus, quam, cum Corinthi iterum versaretur, ex unanimi pariter eruditorum opinione exaravit, hunc supra plus semel adhuc recitatum textum suppeditat: Salutem vos Caius hospes meus et universa Ecclesia, vel, ut Græca legunt, et universæ Ecclesie; hisce autem verbis, uti jam supra dictum est, clare innuitur, Paulum Apostolum tunc, cum Corinthi ad Romanos scriberet, apud Caium fuisse hospitatum, ut adeo hic, cujus etiam domus oratorii seu ecclesie Christianis loco fuerit, Corinthi tunc adhuc habitaret, ac proin, ut Paulum Corintho in Asiam, ædibus negotiisque relictis, anno 34 secutus verosimillime non fuerit. Jam vero, cum equidem Caius Macedo, utpote anno circiter, ut communiter putatur, 37 Ephesi cum Paulo in seditione periclitatus, in Asiam Apostolum fuerit secutus, est sane, cur is, contra ac Tillemontius ex dictis autumat, a Caio Pauli hospite seu Caio per Paulum baptizato ac proin nostro distinctus esse, pronuntietur. Ut porro Caium nostrum a Caio Macedone verosimillime esse diversum, clarius adhuc pateat, rem etiam sic probo: Caius, qui Actorum cap. 19 memoratur, et Caius, cujus Actorum cap. 20 fit mentio, unus est atque idem. Utrobique enim cum Aristarcho inter Apostoli comites computatur; nec obstat, quod cap. 19 Macedo; cap. autem 20 Derbeus nuncupetur. Etenim ipso capite Actorum vigesimo, quo Caii Derbei Lucas meminit, simul etiam innuit, hunc fuisse Thessalonicensem, ac proin, cum Thessalonica in Macedonia sita sit, etiam Macedo-

nem. Ait quidem Annotatione supra laudata Tillemontius, eo ipso loco, quo Actorum 20, Caium Derbeum fuisse Thessalonicensem, innui arbitramur, innui etiam videri, Timotheum fuisse Thessalonicensem, nec propterea tamen a Luca Thessalonicensem dici Timotheum, admitti a Chrysostomo.

10 Verum, salva, quam debemus, Chrysostomo reverentia, Lucas tam Timotheum quam Caium Derbeum seu Derbium, fuisse Thessalonicensem, clare indicat, uti verba ejus consideranti fiet perspicuum. En illa: Comitatus est autem eum (Paulum Apostolum) Sopater Pyrrhi Bereensis, Thessalonicensium vero Aristarchus et Secundus et Caius Derbeus et Timotheus; Asiani vero Iyebicus et Trophimus. Atque ita quidem, cum hic Lucas Caium, quem Derbeum appellat, fuisse Thessalonicensem indicet, necesse est, ut is alio nomine Derbeus, alio Thessalonicensis fuerit. Hinc adeo origine quidem seu natiuitate Derbeus seu e Derbensi Asia civitate oriundus; domo vero Thessalonicensis, aut contra existitit. Utrumlibet statuatur, cum equidem ex dictis Caius Derbeus secundum Lucam cap. Actorum 20 Thessalonicensis ac proin Macedo fuerit, confirmatur vel hinc nostra opinio, qua Caium, qui Actorum 19 a Luca Macedo vocatur, eundem esse arbitramur cum Caio, qui ab eodem Luca Actorum 20 Derbeus appellatur. Jam vero, cum ex communi eruditorum omnium consensu Caius noster seu Caius Pauli hospes a Caio Derbeo sit distinctus, necesse est, ut et distinctus sit a Caio Macedone, seu a Caio, qui Actorum 19 Macedo vacatur.

11 Restat, ut, an Caius noster a Caio, ad quem Joannes tertiam suam scripsit Epistolam, pariter sit distinctus, nunc inquiram. Beda in tertiam Joannis Epistolam, recitato hoc hujus versu, Senior Gaio charissimo, quem ego diligo in veritate, ita scribit: Qui vel qualis fuerit iste Gaius, in processu Epistolæ monstratur. Quia videlicet et fidem Christi, quam perceperat, bonis accumulabat actibus, et si ipse ad prædicandum verbum minime sufficiebat, eos tamen, qui prædicarent, de facultatibus suis, sustentare gaudebat. Hunc autem esse Caium arbitramur, cujus in Epistola ad Romanos Paulus meminit dicens: «Salutat vos Gaius» hospes meus et ecclesie totius. Quia enim hospes et qui suscipit et suscipitur, appellari consuevit, erat hospes universæ Ecclesie, quia omnes, qui ad se veniebant, et prædicatores videlicet et auditores verbi, benigne suscipiebat; sicut et hujus Epistolæ sequentia manifesto declarant. Unde et Joannes eum in veritate diligit, hoc est, non temporalium gratia commodorum, sed solo perennium bonorum, quæ eum diligere videt, intuitu. Fuisse autem Gaius Corinthi videtur: ex eo, quod Paulus in illa moratus civitate, Epistolam scripsit ad Romanos, quos et ex ejus nomine salutatur. Sed et in Epistola ad Corinthios Gaii quasi civis Corinthi meminit, dicens, «Gratias ago Deo meo, quod» neminem vestrum baptizavi, nisi Crispum et Caium: ne quis dicat, quod in nomine meo baptizati estis. Ita hæc Beda Caium nostrum, seu Caium, a Paulo Corinthi baptizatum, aperte, ut consideranti patebit, cum Caio, ad quem Joannes tertiam suam scripsit Epistolam, faciens eundem. Tillemontius contra in sua Annotatione 29 supra laudata Caium nostrum a Caio, ad quem Joannes scripsit, putat esse diversum. Verum, cum pro opinione sua rationem convincentem non afferat, forte quidem, nescio tamen an verosimilis, a vero deviat Bedæ opinio, cui tamen Ado verbis num. 1 recitatis alique plures adhærent.